

M

MADUIXA. Sobre la complicada i difícil història i etimologia d'aquest complex pre-romà, l'article *MARTOT* del meu *PVArAnGc* aporta ara un important avenç al conjunt de les qüestions etimològiques estudiades en aquest article, avenç decisiu en la part relativa al ribag. *martoll* 'maduixa' i gc. *martot* 'nou verda, closca de la nou', l'origen cèltic dels quals queda establert fermament, amb una base MRKTÚLLO- 'fruiteta'; mentre que el tipus MAIOSTA/MAIOΘA (> *-oixa*) ve d'un ètimon diferent, sens dubte pre-indoeuropeu, si bé en molts llocs encreuat amb aquell mot cèltic.

MALDAR. (v, 391a53) Amablement En Riera i Sans ha volgut verificar el crucial text citat pel *DAG*, amb el ms. original conservat a l'ACA (Canc. reg. 22, «reis itrusos», f. 110v.): «es tracta d'una carta del conestable Pere, rei dels Catalans, als consellers de Vic, datada a Palamós el 25-vi-1465. Els reprèn perquè li han demanat rossins i reforços de gent, sense haver amollat abans cap mena de subvenció monetària. Es lamenta de la penúria de diners. "Vejau com podem ni cavalcar ni trametre-us gent!" Si disposés de diners, els diu, li seria molt fàcil de soldejar exèrcits estrangers "e seríem fora de treballs; mas axí *maldarem*; e si miraculosament no se fa [que vingui gent a ajudar-nos], serà la cosa e lo dan durable; per què, us pregam --- etc."»

També ha volgut comprovar, espontàniament, la cita de la *Doctrina Compendiosa* [l'atribució de la qual a Eiximenis em sembla difícilment impugnabile] publicada en el volum XIII de *CoDoACA*, que jo cito p. 390a48, i constata que en el ms. de Sant Cugat 79, f. 104v., s'hi llegeix clarament: «tot lo jorn *malda* e treballa»; a l'altre ms. de la mateixa obra, conservat en aquesta casa, Ripoll 85, f. 45r., també es llegeix *malda*. Els interessats dubtes de G. Colon (que en deferència a la seva erudició acceptàvem com a bons, jo i d'altres) eren, doncs, tan infundats com interessats: *maldar* fou usat ja en aquest clàssic nostre, i en el document quatre-centista, on apareix intensificat encara el seu matís, fins al grau de 'escarrassar-se desesperadament'. «Si *miraculosament* no se fa...»: no es tracta doncs de

bruixeria, però no deixa d'haver-hi l'aura de prodigi i de recursos sobrenaturals, que sospitàvem com explicació de la tardana entrada d'aquest mot judaic (tan lligat amb el de la màgia), que hagué de dur una llarga i suspecta vida subterrània, no emergint al llenguatge comú fins que amb l'expulsió dels hebreus aquests prejudicis i tabús lingüístics ja s'anaven esvanint. Abans es necessitava per desafiar-los la des preocupació del rei portuguès i tota l'estrètua autoritat d'un Eiximenis —el coratjós reptador de reis i de princeses.

MARE. A v, 476a30 diem que en l'acc. 'mares del vi' es troba en els Alps del Piemont, però deu tenir molta més extensió dialectal a Itàlia; en particular és venecià: «*mare*: la feccia del vino che lo conserva e lo rende migliore»; un degustador de vins es vanta: «gli ho una barila preziosa, con una *mare* cusi perfetta, che farave deventar bone anca le bavaüre dei fiaschi» Goldoni (*La Vedova Scaltra* I, esc. 13).

MARF. Sobre l'etimologia de *marfuga* (v, 482a1-59), d'una pensada que trobo en una cèdula meua antiga copio aquesta hipòtesi de treball: «Si l'oc. ant. *marfondre* i el francès *morfondre* vénen de MORBÓ FUNDI [v, 483b] pròpiament 'escolar-se o igualir-se, per un mal', *marfuga* [s. XIV fins a Maragall] podria venir de MORBÓ-FÛSA, el seu participi (passiu, i en els deponents actiu), amb una evolució fonètica com la de *afuar-se* i (*a*)*fuga* de FÛSARE». Jo diria ara que, si bé la connexió amb *marf* i *marfar* ha de restar en ferm, aqueixa explicació tindria l'avantatge de donar compte de la terminació *-uga* que no es justificava (les pistes suggerides a v, 482a60, amb raó foren ja descartades); és raonable creure que hi hagué superposició i suma d'allò amb això.

MARIAN. En la qüestió de *Marian* (no *Marià*), junt amb el nom tradicional de tants catalanistes il·lustres, hauria hagut de començar pel més famós i insigne de tots, *Marian Fortuny i Marsal*, el genial pintor